

DZIENNIK WILEŃSKI

Adres Redakcji i Administracji: Dominikańska Nr. 4.

Redakcja otwarta od godz. 2—4 po poł.

Administracja otwarta codziennie od g. 10 do 6 wiecz., w niedziele od 1—2.

WARUNKI PRENUMERATY w Redakcji: Rocznie—12 mk., półrocznie—6 mk., kwartalnie—3 mk., miesięcznie—1 mk. **Z przesyłką:** Rocznie—14 m. 40 fen., półrocznie—7 m. 20 fen., kwartalnie—3 m. 60 fen., miesięcznie—1 m. 20 fen. **Zmiana adresu—20 fen.**

CENY OGŁOSZEŃ: Na 4-ej str. za wiersz drobnego druku—25 fen., nekrologi—60 fen. Ogłoszenia drobne za wyraz—5 fen. Ogłoszenia przyjmuje Administracja „Dziennika Wileńskiego” do godz. 4 po poł. Po godz. 4-ej nekrologi i inne niecierpiące zwłoki zawiadomienia przyjmuje drukarnia ks. A. Rutkowskiego, Królewska (Botaniczna) № 7.

Numer pojedynczy 5 kop. = 10 fen.

Gazeta wychodzi codziennie—z wyjątkiem dni poświęconych.

TELEGRAMY.

(W. T. B.)

KOMUNIKAT URZĘDOWY NIEMIECKI.

Kwatera główna 2 bm.

FRONT ZACHODNI.

Grupa wojsk następcy tronu ks. Rupprechta.

Pomiędzy Armentières i Arras nie powiodły się wielokrotne natarcia angielskich oddziałów wywiadowczych. Z obu stron Ancre i Sommy panowała ożywiona walka działowa. W godzinach rannych i wieczornych odbywała się ożywiona działalność naszych wywiadowców, którzy na północno-wschód od Miramont i na północno-wschód od Le Sars dostarczyli oficera i 12 żołnierzy z nieprzyjacielskich okopów.

Na drodze z Guendecourt do Beaulencourt po silnym ogniu Anglicy wdarli się do naszej pozycji na froncie jednej kompanii. Przy pomocy kontrataków pozycja została oczyszczona, przyczem w nasze ręce trafiła pewna liczba jeńców.

Grupa wojsk następcy tronu

Na wyniosłości Combres oraz w lesie Ailly wojska, przeznaczone do natarcia, powróciły ze zburzonych okopów francuskich z 20 jeńcami.

W Wogezach nasi wywiadowcy dostarczyli w rezultacie pewnego przedsięwzięcia 6 Francuzów.

W północnej części frontu zachodniego byli bardzo czynni lotnicy.

Nasze eskadry dokonały bardzo cennych obserwacji w angielskiej części Francji. Przeciwnicy utracili podczas walk powietrznych 7 aeroplanów.

FRONT WSCHODNI.

Wobec silnego mrozu i śnieżycy nie zaszły żadne szczególne wypadki.

Front Maceoński.

Sytuacja nie uległa zmianom.

Kwatera główna, 3 b. m.

Z żadnego z frontów o wypadkach szczególnego znaczenia nie doniesiono.

Pierwszy generał-kwaternistrz Ludendorff.

BERLIN (3 lutego wieczorem). Nad Sommą i Aa chwilami silny ogień.

KOM. URZĘD. AUSTR.-WĘGIERSKI.

Wiedeń, 2 bm.

Na żadnym z trzech frontów nie zaszło nic szczególnego.

Wiedeń (3 lutego).

FRONT WSCHODNI.

Okolo Bekas na wschodniej granicy węgierskiej odparły nasze wojska ochronne atak oddziałów rosyjskich.

Pozatem nic niema do zakomunikowania.

FRONT WŁOSKI

Lotnik włoski zarzucił bombami Nabrezine, nie wyrzadziwszy żadnych godnych uwagi strat.

FRONT POŁUDNIOWO-WSCHODNI.

Bez zmiany.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler

Feldmarszałek-lieutenant.

BERLIN (1 bm.). Komisja budżetowa Reichstagu postanowiła dziś odbić posiedzenie jeszcze przed zebraniem się plenum, aby się ostatecznie porozumieć co do sposobu obrad nad budżetem Rzeszy. Pierwsze posiedzenie Reichstagu w tym roku przewidywane jest w dn. 22 lutego. Wobec tego pierwsze posiedzenie komisji budżetowej odbędzie się 21 lutego. O ile wcześniejsze zebranie komisji budżetowej byłoby pożądane, kanclerz Rzeszy porozumiałby się z przewodniczącym komisji.

LONDYN (1 bm.) Do „Times'u” donoszą, że konferencja koalicyjna w Petersburgu podzielona będzie na trzy części. Pierwsza zajmować się będzie operacjami wojennymi, druga zgromadzeniem zapasów, a trzecia finansami.

BERLIN (1 bm.) «Deutsche Tag.» donosi z Malmö, że b. l. rosyjski prezes ministrów, Stürmer, udał się, według «Express Korrespondenz» do Sztokholmu w misji nadzwyczajnej.

BERLIN (1 bm.) «Berl. Lokalanz.» donosi z Kopenhagi, że według gazety «Rusk. Wied.», zniechęcony przez wszystkie koła postępowe metropolita petersburski Pitirim zajął całkowicie miejsce Rasputina i pozyskał już zarówno przy dworze jak i w kołach wojskowych ten sam tajemniczy wpływ, jaki wywierał w swoim czasie zamordowany mnich.

KOPENHAGA (2 bm.) Według «Berl. Td.» «Russk. Wied.» donoszą: W kołach politycznych uważają za rzecz pewną, że prezes ministrów ks. Golycyn ustąpi jeszcze przed zwołaniem Dumy. Pomiędzy nim i Protopopowem wynikły poważne nieporozumienia, które czynią niemożliwą współpracę w obrębie rządu, gdyż Protopopow chce mieć hegemonję w gabinecie. Jako następcę Golycyna

w pierwszym rządzie wymieniani są minister rolnictwa Bobryński i prezes rady państwa Szczegłowitow.

BERLIN (2 bm.) «Voss. Ztg.» donosi: według paryskich informacji rosyjski minister finansów Bark nie powróci już ze swego urlopu. Ma on zamiar wstąpić z powrotem do banku Wołgo Kamskiego, gdzie był przedtem prezesem.

KOPENHAGA (3 bm.) Król szwedzki dziś w południe przybył z prywatnymi odwiedzinami do króla duńskiego. Odjazd nastąpi jutro.

BERLIN (2 bm.) «Voss. Ztg.» donosi: Nowo mianowany austro-węgierski poseł dla Stanów Zjednoczonych, hr. Tarnowski, któremu Anglija odmówiła początkowo swobodnego przejazdu, przybył do Nowego Jorku.

BERLIN (2 bm.) Jak donoszą rozmaite pisma za «Frankf. Ztg.» w Anglii opublikowano opis drugiej niemieckiej «Mewy», która dotychczas zatopiła 13 statków. Według tego opisu statek znowu nosi nazwę «Mewa». Wygląda on jak zwykły parowiec aż do chwili otwarcia otworów działowych i ukazania się armat. Uzbrojenie składa się z 4 dużych i 2 małych armat. Prowiantu i amunicji wystarczy do kwietnia.

BERLIN (2 bm.) Wschodnia granica okręgu blokady naokoło Anglii w następujący sposób została zmieniona. Od 52 stopnia 30 min. północnej szerokości. 4 stopnia długości zachodniej przez 56 stopień północnej szerokości 4 stopień długości zachodniej do 56 stopnia szerokości północnej 4 stopnia 50 min. długości zachodniej. Pozatem granica przebiega tak, jak dotychczas.

ROTTERDAM (2 bm.) Według otrzymanych tu wiadomości Anglicy zatrzymują wszystkie statki neutralne, które znajdują się w portach angielskich, lub na wodach angielskich.

CHRYSTJANJA (2 bm.) W kołach żeglugowych ogółem zachowują się wyczekująco. Wpływ ogłoszenia blokady widać już jednak wyraźnie, szczególnie w tymczasowym zawieszeniu komunikacji parowców pocztowych do Anglii i Ameryki.

BERLIN (3 b. m.) Jak dowiaduje się ag. tel. Wolffa stacja telegrafu bez drutu Nauen oddana została do rozporządzenia neutralnych kompanii okrętowych w celu posłania wskazówek do ich statków, znajdujących się w drodze. Władze niemieckie ze wszech miar starają się poprzez państwa neutralne, w ich dążeniu utrzymania ich statków zdała od okręgu blokady naokoło Anglii.

CHRYSTJANJA (3 bm.) Donoszą tu, że majątkowie z parowców, przeznaczonych do Anglii, sztrajkują i nie chcą wyjeżdżać.

BERLIN (3 bm.) «Lok. Anz.» donosi z Rotterdamu: «Daily Telegraph» komunikuje z Nowego Jorku. Nieurzędowy zaufany doradca prezydenta

Wilsona, pułkownik House wezwany został do Wilsona, który prawie cały dzień z nim się naradzał. Nikt nie zna zamiarów pułkownika.

Stwierdzono, że dotychczas Wilson nie zapraszał na naradę nikogo z kierowniczych mężów kongresu, co musiałby uczynić w tym razie, gdyby chciał podejmować decydujące kroki.

Panuje wrażenie, że Waszyngton nie okaże zbyt wielkiego pośpiechu i że prezydent razem z politykami jest zdania, że wojna jest sprawą europejską, a nie amerykańską.

Wojna podmorska.

Ani straszliwa siła dzisiejszej artylerji, ani wloty aeroplanów i zeppelinów, ciskających na ziemię niszące pociski, nie charakteryzują tak mocno całej niepojętej wprost grozy toczącej się wojny, jak operacje łodzi podwodnych. Łódź podwodna stała się demone morza. Czając się w ciżmy jego głębin, wymierza ciosy w skutkach swoich potworne. Żaden, najcięższy nawet pocisk, wyrzucony z armaty czy z poza obłoków, nie jest w stanie zdziałać w mgnieniu oka tyle, ile dokaże jedna, dobrze wymierzona torpeda. A takich torped nosi w sobie łódź podwodna całe kolekcje, doprowadzając je z dokładnością śmierci ku najwyższym kolosom morskim.

W żadnej walce stosunek sił i zderzających się mas nie jest tak sprzeczny z rezultatami starcia, jak w walkach staczanych przez łodzie podwodne. Z jednej strony stosunkowo mała łódź podwodna, z drugiej zaś nowoczesne pływające miasta lub pokryte płytami stalowymi kolosy wojenne, dźwigające na sobie artylerję, zdolne burzyć całe miasta, roznosić w drzazgi najsilniejsze fortece. Z jednej strony dwudziestu do czterdziestu ludzi, stanowiących załogę łodzi podwodnych z drugiej zaś obrzytnie załogi nowoczesnych okrętów wojennych, które nawet na ląd wyposażone stanowią poważne jednostki bojowe. I oto w zetknięciu się tych nierównych sił, słaba łódź podwodna, ze swoimi torpedami okazuje się—potęgą miażdżącą, okrutną, bezlitosną.

Położenie geograficzne, które Niemcy wydaje na łup nadwodnej floty koalicyjnej, stwarza zarazem idealną podstawę dla ich własnej floty—podwodnej. Niemieckie łodzie podwodne posiadają na swoich ojczystych wodach mnóstwo kryjówek, w których nie znajdzie ich żaden nieprzyjaciel, z których w każdej chwili mogą na wszystkie strony wypaść.

Flota niemiecka jest przez to samo zabezpieczona także przed koalicyjnymi łodziami podwodnymi, których polem działania jest pełne morze lub ulubione cieśniny, z nią porty otoczone strażami, zamknięte sieciami i tak trudno dostępne, jak

porty rzeczne, które na wybrzeżu niemieckim są typem wyłącznie panującym.

Podczas więc gdy łodzie podwodne koalicji nie mają poprostu pola działania, ponieważ flota niemiecka po morzach nie pływa, a do portów niemieckich dostęp jest niemożliwy, to niemieckie łodzie podwodne mają do dyspozycji wszystkie oceany. Tem się też tłumaczy, że gdy technika nawigacji podwodnej w koalicji nie poczyniła niemal żadnych w czasie wojny postępów, to technika niemieckiej nawigacji podwodnej osiągnęła wyzyny, o których zwyczajni śmiertelnicy, tylko bardzo mętne jeszcze mają wyobrażenia.

Już od roku niemal admiralicja angielska nie ogłasza statystyki swoich strat, poniesionych od łodzi podwodnych. Tem systematycznie natomiast czyni to admiralicja niemiecka.

Według ogłoszonego z końcem ubiegłego roku sprawozdania tej władzy, pojemność zatopionych przez niemieckie łodzie podwodne okrętów koalicyjnych wynosi od początku wojny — 3.338.500 ton rejestrowanych. Krzywizna, wyznaczająca wzrost niszczącej działalności niemieckich łodzi podwodnych, jest bardzo charakterystyczną. W styczniu 1915 roku tonaż zatopionych okrętów wynosił 14.000, w lutym 27 tysięcy, w marcu 85 tys., w kwietniu 33 tys., w maju 93 tys., w czerwcu 84 tys., w lipcu 77 tys. ton itd.

W r. 1916 następuje gwałtowny skok do góry. Podczas gdy do września r. z. tonaż zatapianych okrętów wynosi w miesięcznym przecięciu 160 tys. ton, to od września wzrasta on tak szybko, że już w samym wrześniu zatopionych zostało 180 statków o łącznej pojemności 250 t. t., w październiku ofiarą łodzi podwodnych pada już 218 statków o pojemności 392.000 ton, w listopadzie już 408.500 ton, w grudniu zaś przeszło 400.000 ton.

Tak więc pod koniec roku ubiegłego tempo działania niemieckich łodzi podwodnych staje się niesłychanie szybkim. Niektóre łodzie podwodne przebywały na pełnym morzu po 45 dni, nie wstępując w ciągu tego czasu do żadnego portu i nie uzupełniając zapasów.

Najnowszego typu łodzie podwodne są już wielkimi kłazownikami, uzbrojonymi w średnią artylerię, która pozwala im podejmować walkę z uzbrajanymi przez Anglię okrętami handlowymi już na powierzchni morza. To też dzisiaj łodzie podwodne niemieckie działają z równą sprawnością na wszystkich niemal oceanach z wyjątkiem Spokojnego. Czują one na przejeżdżające okręty koalicyjne na wszystkich wielkich traktach morskich, przedewszystkiem zaś w pobliżu cieśnin, gdzie zmiana kursu nie jest możliwą.

Wysokość szkody, poniesionej dotąd przez koalicję w wojnie podmorskiej, oblicza pewien fachowiec niemiecki na 33 miljardy.

Tak wyglądają dotychczasowe rezultaty wojny podmorskiej. Ostatnia nota Niemiec, jako też przemowa kancлера zapowiadają wstąpienie jej w nową fazę, która przewyższyć ma wszystko, cokolwiek dotychczas w tym kierunku działo się.

Już dzisiaj głównym powodem, dla którego koalicja nie może wzmocnić odpowiednio armji Sarrailla, dla którego też Włochy wypraszają się od narzucanej im, większej ekspedycji do Albanji, jest nie co innego, jak obawa przed łodziami podwodnymi, które już całe dywizje, przeznaczone do zdobywania Bałkanów, wyprawiły na duo morza Śródziemnego.

Istotą tej nadwyżki siły, którą posiada koalicja w stosunku do bloku centralnego, stanowią drogi morskie. Utrzymanie ich otworem zapewniało koalicji stały dowóz amunicji z Ame-

ryki, żywności i surowców ze wszystkich kontynentów.

Koalicja, zdana sama na siebie, odcięta od kontynentów, a chociażby tylko ograniczona w swobodzie rozporządzania drogami morskimi, nie miałaby ani części tej siły, którą rozwijała dotychczas. Włochy i Francja nie posiadają wcale węgla. Każda tona tego najważniejszego materiału musi im być morzem dowieziona. Anglja nie potrafi wyżyć swojemi zapasami żywności nawet trzech tygodni. Rosja bez przywożonej okrętami amunicji, armat, narzędzi technicznych, środków leczniczych a ponieważ także i węgla, nie byłaby w stanie bronić swego, blisko 2000 kilometrów mierzącego frontu, nawet przez miesiąc.

W świetle tych faktów nie przesadnym wydaje się przypuszczenie pewnego dziennikarza, czy losy Europy a z nią całej ludzkości nie rozstrzygną się ostatecznie nie na polach Flandrii i Pikardji, wśród gór bałkańskich lub pińskich moczarów, lecz w cichych i mrocznych głębinach morskich.

Zaostrzenie wojny podwodnej.

Stanowisko Ameryki.

«Voss. Ztg.» donosi z Amsterdamu, że rząd Stanów Zjednoczonych zawiadamia, iż statki mogą tak jak zwykle wyjeżdżać z portu Nowojorskiego, ale że rząd waszyngtoński nie bierze żadnej na siebie odpowiedzialności.

«B. Z. am. Mittag» komunikuje z Nowego Jorku pod datą 1 go bm.: Wiadomość o nieograniczonej wojnie podwodnej na dzisiejszej giełdzie wywołała niesłychane wzburzenie. Spekulacja spowodowała na wszystkich rodzajach rynków olbrzymią podaż, tak iż notowane były niezwykle wielkie obniżenia kursu.

Głosy francuskie.

Z Paryża komunikują, że d'Estournelles Constant w interpelacji, skierowanej do Senatu w sprawie wojny podwodnej żądał pomnożenia liczby statków strażniczych i uzbrojonych statków handlowych. Według statystyki angielskiej z pomiędzy 78 napażniętych uzbrojonych parowców, uszło 72, a z pomiędzy 100 nieuzbrojonych tylko 7. Minister marynarki, Lacaze, odpowiedział, że na publicznym posiedzeniu nie może udzielić szczegółowego wyjaśnienia, może jednak oświadczyć, że ogłoszenie blokady przez Niemcy, które odpowiada o górnemu zachowaniu się Niemiec od początku wojny, łamie przyjęte uroczyste w Haadze zobowiązania. W stosunku do nowego oświadczenia nieprzyjaciela Francja pozostanie spokojna i bez bojaźni. Żaden ze środków obrony nie zostanie niewyżytkany. W ostatnich 11 miesiącach z pomiędzy 51 milionów tonn, przeznaczonych do francuskich portów, zatopiono za pomocą 1 dzi podwodnych tylko 273.000 t. zu. 0,5 procenty. Jeśli ten stosunek liczbowy wzrośnie nawet nieco, w przyszłości, to i tak nie złamie on silnej woli Francji. Ostatecznie Senat przyjął porządek dzienny.

Zachowanie Anglii.

«Nordd. Allg. Ztg.» pisze pod datą 2 bm.: Prasa angielska odpowiada na naszą notę w sprawie łodzi podwodnych wybuchami wściekłości. Z wielkim naciskiem żąda ona w odpowiedzi kroków represyjnych. Tak np. «Globe» żąda rozstrzelania wziętych do niewoli niemieckich oficerów, w razie napadu na t. zw. statek szpitalny. Ponadto prasa angielska zgodna jest w opinii, że oczekiwać nale-

ży pełnej okropności fazy wojny. Winy należy szukać wśród tych, którzy przyjęli odpowiedzialność przez odrzucenie naszej propozycji pokoju.

W dalszym ciągu zaznacza «Nordd. Allg. Ztg.»:

Renter, z bardzo starannym, jak się zdaje dobozem, zgromadził z amerykańskiej prasy wszystko, co znalazł z głosów przeciwnych Niemcom i co domaga się zerwania z Niemcami. Ponieważ odcieci jesteśmy od bezpośredniej komunikacji z Ameryką, więc nie mamy tymczasem możliwości sprawdzić w szczegółach blagi Reutersa. Niemcy nie pozwolą sprowadzić się z powziętej drogi postępowania za pomocą angielskich manewrów. Sądzimy, że i w krajach neutralnych żarliwość Reutersa i prasy angielskiej uznana będzie za zbyt pośpieszną. Interesy Anglii nie są równoznaczne z interesami pozostałego świata.

Wrażenie w Danji.

Ag. tel. Wolffa donosi z Kopenhagi pod datą 1 bm., że nota niemiecka w sprawie blokady została przyjęta przez ludność względnie spokojnie, chociaż nie zamyka się oczu na trudności, powstające dla Danji. Prasa duńska stara się z góry rozproszyć wszelkie przesadne zaniepokojenie. Już 31 stycznia wieczorem odbyło się posiedzenie Rady ministrów, na którym była omawiana sytuacja. Na 1 go bm. zostały zwołane obydwie Izby Reichstagu na wspólne poufne posiedzenie. Giełda została czasowo zamknięta do 12 bm. włącznie.

Ag. Ritzaa komunikuje z Kopenhagi, że w dniu 1 bm. na tajnym posiedzeniu parlamentu, na którym byli obecni wszyscy posłowie oraz wszyscy ministrowie, minister spraw zewnętrznych referował o sytuacji obecnej.

Gabinet ministrów łącznie z różnymi organizacjami zawodowymi zamierza działać w tym kierunku, aby obroty handlowe z zagranicą odbywały się na tych samych zasadach co dotąd.

Przywódcy różnych partji wyrazili swą zgodę na proponowaną przez gabinet ministrów akcję. Minister spraw wewnętrznych udzielił wyjaśnień co do już poczynionych lub zamierzonych kroków.

O powyższym tajnym posiedzeniu parlamentu duńskiego, ag. tel. Wolffa donosi jeszcze, że minister spraw zewnętrznych odczytał przedewszystkiem notę niemiecką do państw neutralnych w sprawie blokady, i następnie wyjaśnił sytuację, która powstała.

Według gazety «Nation. Tid.» wywody ministra były bardziej optymistyczne, niż należało obawiać się. W parlamencie panowało ogólnie całkowite zrozumienie dla powagi sytuacji nigdzie jednak nie było widać oznak paniki.

Minister spraw wewnętrznych zakomunikował następnie decyzję, powziętą po naradach z przedstawicielami różnych organizacji zawodowych nadmienić o zarządzeniach, które mogą stać się konieczne wskutek nowej sytuacji. Zaznaczył on, iż Danja obecnie ma w swym rozporządzeniu dosyć duże względnie zapasy węgla kamiennego.

«B. Z. am Mittag» donosi z Kopenhagi, że wyniki noty niemieckiej są narazie te, że 1 bm. wszystkie statki, które miały wypłynąć do Anglii i Francji zostały zatrzymane. Również statki duńskie w portach angielskich które nie mogą odplynąć przed 4 bm., pozostaną tam.

Wrażenie w Szwecji i Norwegji.

Ag. tel. Wolffa donosi pod datą 2 bm. ze Sztokholmu, że noty Niemiec i Austro Węgier do państw neutralnych w sprawie łodzi podwodnych

są bardzo spokojnie omawiane przez prasę szwedzką.

«Svenska Dagbladet» oświadcza, że zapowiedziana przez państwa centralne blokada przebiega równolegle z zarządzeniami angielskimi co do ściślejszej blokady morza Północnego, ale pod pewnym względem jest utrzymana w bardziej umiarkowanych granicach.

Pod datą dn. 2 bm. komunikuje ag. tel. Wolffa, że pisma szwedzkie zawierają informacje co do pierwszych skutków zaostrzonej niemieckiej wojny podwodnej. Według cytowanej już powyżej gazety «Svenska Dagbladet», komisja do spraw asekuracji wojennej postanowiła cofnąć wszystkie asekuracje na podróże do Anglii i Francji. Pismo to donosi również, że w Kalmarze zostało zawieszona ładowanie drzewa na statki. Ponadto od czwartku została całkowicie przerwana komunikacja pocztowa Szwecji z Anglią i Europą zachodnią.

«B. Z. am Mittag» donosi z Chrystjanji, że oddawna oczekiwane tam ogłoszenie blokady wybrzeży Anglii, Francji i Włoch uczyniło jednak w Norwegji potężne wrażenie. Żegluga norweska, jako posiadająca największy tonaż z pomiędzy krajów neutralnych, znajdują się obecnie przed najtrudniejszym problemem od początku wojny. Według «Dagbladet» od 1 bm. jest powstrzymany ruch norweskich statków pocztowych.

«Stockholms Dagbladet» oświadcza, że ogłoszone przez obydwie grupy mocarstw blokady nie godzą się z prawem międzynarodowym, ale zaznacza że wojna światowa z obu stron przybrała taki stopień intensywności, który wyłącza branie pod uwagę praw neutralnych. Zarządzenia te należy przeto uważać za fakty nie do usunięcia. Szwecja musi uczynić próbę obrony swych najważniejszych interesów.

Holandja a nota niemiecka.

«Nieuwe Rotterdamse Courant» donosi z Amsterdamu co do wrażenia, jakie w kołach tamtejszych, zainteresowanych w sprawach żeglugi, wywołała zapowiedź zaostrzonej wojny podwodnej, iż zaznaczają tam, że państwa zagrożone, ogłoszone przez admiralicję angielską i rząd niemiecki, nie pozostawiają dosyć wolnej drogi dla żeglugi neutralnej.

Sytuacja jest bardzo poważna, gdyż jest zakwestjonowany dowód do Holandji najważniejszych artykułów zamorskich.

«Maasbode» pisze: «Pytamy czy Anglicy będą nastawać na swych dotychczasowych żądaniach, aby wszystkie statki zawiały do któregośkolwiek portu angielskiego. «Nieuwe Rotterdamse Courant» obawia się, że Anglicy przy pomocy siły zbrojnej zmuszą statki holenderskie zawijać do tych obszarów wodnych, na których Niemcy uniemożliwią wszelką żeglugę.

Czasowy zakaz ze strony rządu, wzbraniający wyjazdu z portów na morze otwarte, obejmując zarówno holenderskie, jak i wszystkie neutralne statki, które miały odplynąć, i ma na celu udzielenie przedtem statkom dokładnych wskazówek co do marszrut.

Ag. tel. Wolffa donosi z Ymuiden pod datą 2 bm., że holenderskim statkom rybackim zezwolono znów wyjeżdżać na morze, ale tylko do ławy Terschelling i tylko w obrębie pasu o szerokości 20 mil. ang. od wybrzeży holenderskich.

Stanowisko Szwajcarii.

«B. Z. am Mittag» donosi z Bernu, że Szwajcarska Rada Związkowa na nadzwyczajnym posiedzeniu rozpatrywała trudną sytuację Szwajcarii pod względem zaopatrzenia się w surowce i artykuły żywnościowe, które

wytworzyła się wskutek rozszerzonej przez Niemcy blokady. W związku z tem posiedzeniem odbyła się konferencja przedstawicieli różnych departamentów, zajmujących się kwestjami zaopatrzenia, na której wyłącznie były omawiane niezbędne wskutek nowej sytuacji zarządzenia.

«Zürcher Post» zaznacza, że transkuski port Cette, który podczas wojny stał się prawdziwym portem Szwajcarii, nie został objęty przez blokadę niemiecką i wyraża zadowolenie z tych względów Niemiec w stosunku do Szwajcarii. Inne pismo niemiecko-szwajcarskie «Bernier Tagblatt» również zaznacza te względy i oświadcza: «Dzisiejsze utrudnienie handlu wszechświatowego musi tak dotknąć kraje koalicyjne, że nie do pomyslenia jest dłuższe trwanie wojny».

«Zürcher Post» pisze również: «Należy mieć nadzieję, że okres bezwzględnej walki będzie krótko trwał. Wojna, prowadzona przy pomocy zastrzyżonych, najstraszliwszych środków, które za jednym zamachem winny skłonić do pokoju, nie może trwać długo».

Odgłosy Hiszpanji.

Biuro Reutersa donosi z Madrytu pod datą 1 bm., że nota niemiecka uczyniła tam olbrzymie wrażenie.

Ag. Havasa komunikuje z Madrytu pod datą 1 bm., że ministrowie spraw zewnętrznych, wojny, i marynarki pracowali w ciągu całej nocy, rozważając skutki noty niemieckiej. Zapewniają w Madrycie, że rząd natychmiast odroczy sesję parlamentu, aby zabezpieczyć się przed niebezpiecznymi wynurzeniami.

Pisma paryskie donoszą, iż hiszpański prezes ministrów konferował z posłem Stanów Zjednoczonych.

Głosy prasy niemieckiej.

Ogłoszenie przez rząd niemiecki bezwzględnej blokady wybrzeży koalicyjnych i zapowiedź obostrzonej wojny podwodnej wywołały w Niemczech nadzwyczajne zainteresowania i oczekiwania.

«Kreuztg.» pisze: Decyzja naszego rządu w sprawie zaostrożenia wojny podwodnej wywołała w szerokich kołach narodu niemieckiego uczucie ulgi i spotyka się z bezwzględną jego zgodą i poparciem. Niema potrzeby dowodzić, że do obecnej wojny podwodnej przywiązujemy bardzo wiele oczekiwań. W wojnie tej nadszedł moment psychologiczny, po którym obliczamy sobie szczególnie wielki wpływ na neutralnych. A trzecią część tonnażu, zaopatrującego Anglię, stanowi tonnaż neutralny. Tonnaż angielski został co do ilości statków i ludzi tak samo zmniejszony.

Blokada, ogłoszona przez Niemcy wymaga od neutralnych ofiar, ale ofiary te są w ich własnym interesie. Niemcy walczą i w swoim i w ich imieniu przeciw tyranji Anglii na morzu.

«Tägl. Rund.» Krok postanowiony jest krokiem brzemieniem w skutki. Nie wiemy, jak przyjmą go państwa neutralne, w szczególności Ameryka; jakiegokolwiek jednak będzie to stanowisko, nie nas z powziętej drogi nie sprowadzi. Dość długo czekaliśmy z założonymi rękoma. Jeśli Ameryka spróbuje przeszkodzić nam w prowadzeniu naszej walki obronnej, to przekona się, że jej interwencja będzie daremna. W dniu 1 bm. uczyniliśmy wielki krok w kierunku ostatecznego zwycięstwa.

«Voss. Ztg.» oświadcza, że obowiązkiem Niemiec jest nie pozostawić w zaniedbaniu żadnego środka, któryby mógł doprowadzić wojnę do końca. Koalicja odrzuciła propozycję pokojową państw centralnych. Obecnie musimy więc siłą zmusić przeciwnika do pokoju. Chcemy uniknąć zbytecznego rozlewu krwi w imię

ludzkości i dlatego w imię ludzkości chcemy ten rozlew krwi przerwać jak najprędzej. Im prędzej uda się nam to uczynić, tem wężej wdzięczny będzie nam cały świat.

«Berl. Tag» w zasadzie powtarza wywody kanclerza Rzeszy i oświadcza, że nie należy niczego bardziej sobie życzyć, jak sprawdzenia zapowiedzi, że oręż ten zmusi Anglię do pokoju.

«Vorwärts» pisze: Olbrzymia większość narodu niemieckiego jest jednomyślna z rządem w życzeniu zachowania dobrych stosunków ze Stanami Zjednoczonymi. Dziejowem posłannictwem Ameryki jest nie zostanie sprzymierzeńcem jednej, czy drugiej strony walczącej, lecz sprzymierzeńcem wszystkich przyjaciół pokoju zarówno jak z jednej, tak i z drugiej strony okopów na froncie. Cały naród niemiecki pragnie, aby nowe postanowienia rządu doprowadziły do skrócenia wojny. Stanowisko partii w stosunku do wojny podwodnej jest dokładnie znane. Obecnie jednak nie idzie już o poglądy, lecz o fakty, dotyczące kierownictwa wojny, zakomunikowane narodowi niemieckiemu. Obecnie przemawiają czyny.

Narady w głównej komisji Reichstagu.

Debata nad mową kanclerza Rzeszy w sprawie zaostrożenia wojny podwodnej były kontynuowane w komisji głównej Reichstagu we czwartek, 1 bm., rano.

Przedewszystkiem zabrał głos reprezentant frakcji socjal demokratycznej, poczem udzielali wyjaśnień sekretarze stanu z urzędu do spraw zagranicznych, urzędu do spraw wewnętrznych oraz urzędu do spraw marynarki.

Następnie przedstawiciel partii konserwatywnej zakomunikował o stanowisku swych przyjaciół politycznych. Po krótkich wyjaśnieniach szefa urzędu do spraw wojennych wypowiedział się mówca frakcji niemieckiej. Pojście jednem przemówieniem sekretarza stanu z urzędu do spraw marynarki, debata na ranem posiedzeniu zakończyły się przemówieniem przedstawiciela socjal-demokratycznej grupy pracy.

Na po południowym posiedzeniu komisji głównej czyli budżetowej poufne narady rozpoczęły się od mowy członka postępowej partii ludowej.

Następnie przemawiali ponownie sekretarze stanu z urzędu do spraw zagranicznych, urzędu do spraw marynarki oraz spraw wewnętrznych.

Po krótkich uwagach szefa urzędu do spraw wojennych zabrał głos członek partii narodowo-liberalnej. W związku z jego wywodami, sekretarz stanu do spraw zagranicznych poczynił pewne oświadczenia. Dyskusja została zakończona przemówieniami przedstawicieli frakcji socjal-demokratycznej oraz partii niemieckiej.

* * *

BERLIN (1 bm) Podobnie, jak dla regularnej komunikacji amerykańskich parowców pasażerskich przy opracowywaniu stałych zasad dla potrzeb komunikacji kontynentalnej brano pod uwagę, że między Vlissingen i Southwold raz na tydzień w każdym kierunku kursować będzie holenderski parowiec kołowy pod warunkiem przepływania przez okręg blokady za dnia i pod warunkiem przepływania w jedną i drugą stronę koło latarni Northinder. Statki te podobnie jak amerykańskie statki pasażerskie w nocy i we dnie posiadać muszą specjalne znaki.

Techniczna strona wojny podwodnej.

«Berl. Tag» pisze w artykule wstępnym z dn. 1 lutego: «Pytanie, czego można obecnie oczekiwać od akcji niemieckich łodzi podwodnych, wzbudza dziś największe zaciekawienie. Liczby zniszczonego przez nasze łodzie podwodne tonnażu rosną w ostatnich czasach z miesiąca na miesiąc. Na początku wojny podwodnej zdobycz była stosunkowo nieznaczna. Tak np. w styczniu 1915 r. zatopiono tylko 14,000 t., a w lutym 27,000 br. reg. tonn. W dalszych miesiącach pierwszej połowy 1915 r. zniszczony tonnaż nie przekraczał 100,000 t. Dopiero w sierpniu osiągnięto rezultat 135,240 tonn. W roku 1916 wzrost był nader szybki. W styczniu i lutym zatopiono razem 238,000, w marcu i kwietniu 432,000. We wrześniu zniszczono nieprzyjacielskich i neutralnych statków ogółem 254,6000 t., a w grudniu 415 500 tonn.

Powyższe, stale wzrastające straty, zadane zostały krajom nieprzyjacielskim i neutralnym przy obserwowaniu zasad wojny krątowniczej. Zasady te nakazują przedewszystkiem, aby łódź podwodna zbliżała się do statku handlowego, mającego uleść rewizji, płynąc na powierzchni morza. W tych warunkach łódź podwodna ryzykuje po pierwsze możliwość ostrzelania przez uzbrojony statek handlowy, a po drugie może być po prostu przez statek najechana. Na przyszłość przepis powyższy nie będzie uwzględniany, a więc i niebezpieczeństwo zniknie. Łodzie podwodne będą mogły używać swej broni natychmiast, jak tylko uznają to za stosowne. Rezultatem bezpośrednim będzie zmniejszenie niebezpieczeństwa dla łodzi podwodnej, a wzrost jego dla załogi okrętu atakowanego, która nieuprzedzona, często nie będzie miała czasu schronić się na łodzi ratunkowe. Taki stan rzeczy wywoła panikę wśród załogi statków neutralnych i w krótkim czasie okaże się brak ludzi, gotowych narazić się na pewną śmierć na morzu.

Angielska flota handlowa posiadała przed wojną około 20 milionów t. Według urzędowych danych od początku wojny do końca września utraciła ona 3,069,000 tonn. Należy jednak się liczyć z tem, że przyrost tonnażu angielskiego podczas wojny musiał być dość znaczny, mimo, że doki nie pracowały tak, jak w czasie normalnym.

Odliczywszy pewną ilość statków zasekwestrowanych i tę ilość, która pracuje dla armji, wyliczyć można, że transporty handlowe, żywność i surowce przewozi obecnie około 8 do 9 milionów tonn. Jest to jeszcze ilość bardzo znaczna. Nie można również lekceważyć zapowiedzianych przez Anglię środków przeciw łodziom podwodnym. Wysokich niewątpliwie rezultatów, które osiągnie akcja łodzi podwodnych nikt przeceniać nie będzie, kto zda sobie sprawę z trudności zadania. Fe dmarzałek Hindenburg oświadczył, że łodzie podwodne są środkiem, który najpotężniej może dotknąć wroga. Na tym poglądzie opiera się i nasze zaufanie w ostateczne powodzenie nowego oręża».

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

Kurs pieniężny w Ob. Ost.

Kurs urzędowy: 1 rb. = 2 mk.

Kurs rubia w operacjach bankowych:

100 rb. = 219 marek (proponowane)

100 rb. = 223 marek (sprzedawane)

Stopa procentowa kasy państwowej 5 1/2%

Komunikacja pocztowa z Austro-Węgrami.

«Wiln. Ztg.» (№ 33) donosi: od dn. 1 lutego dopuszczona jest przy-

watna komunikacja pocztowa między okręgiem pocztowym Ob. Ost z jednej strony, a Austro Węgrami, łącznie z Bośnią i Hercegowiną z drugiej strony. W komunikacji tej dopuszczone są wszelkiego rodzaju otwarte zwykłe i rekomendowane posyłki listowe każdego rodzaju, jak również zwykłe (nietelegraficzne) przekazy pocztowe do 800 mk. Posyłki listowe mogą być pisane tylko w języku niemieckim i węgierskim.

Pozostałe przepisy są takie same, jak dla innej komunikacji pocztowej. Na odcinkach przekazów pocztowych nie pisać nie można. Przekazy pocztowe wystawiać należy w koronach.

Dla wszelkiego rodzaju posyłek ważne są taksy opłat komunikacji niemiecko-austro-węgierskiej:

Za listy do 20 gr. 15 fen.,

każde następne 20 gr. 5 fen.

Za karty pocztowe zwykłe, lub pocztowe karty z odpowiedzią 7 i pół f.

Za druki do 50 gr. 3 fen.,

ponad 50 do 100 gr. 5 fen.,

za każde następne 100 gr. 5 f.

Za próbki towarów po 50 gr. 5 fen. najmniej zaś 10 fen.

Za papiery urzędowe po 50 gr. 5 f., rekomendowanie wynosi 20 fen.

Za przekazy pocztowe 20 fen. na 40 marek lub za część ich.

KRONIKA

KALENDARZYK.

Dzień: Andrzej.

Jutr: Agaty.

Pejutr: Doroty.

Wschód słońca—o g. 7 m. 45.

Zachód słońca—o g. 4 m. 40.

WIADOMOŚCI KOŚCIELNE.

Nabożeństwa białe o pokój, odwołanie klęsk i uproszenia łaski wytrwania będą się odbywały w tym tygodniu w kościołach następujących: Dnia 4 lutego w kośc. ś. Katarzyny

» 5 » »	ś. Piotra
» 6 » »	Misjonarzy
» 7 » »	ś. Jerzego
» 8 » »	ś. Bartłomieja
» 9 » »	ś. Stefana
» 10 » »	ś. Jakóba

Z WILNA.

— Zgromadzenie walne członków Polskiego T-wa Pom. Ofiar. Wojny odbędzie się w dn. 11 bm. (w przyszłą niedzielę) o g. 1 pp. w sali b. Klubu Polskiego (Wronia 5).

Porządek dzienny zgromadzenia: odczytanie sprawozdania kasowego i wybory plenum członków Komitetu T-wa.

Zaraz po zatwierdzeniu sprawozdania kasowego rozpoczną się wybory.

Głosy przyjmowane będą od członków T-wa, zapisanych na liście obecności, do godziny 4 ej.

Obliczanie głosów przez wybraną komisję odbędzie się w poniedziałek.

Wynik wyborów ogłoszony zostanie w «Dzien. Wiln.»

W ciągu tygodnia bieżącego członkom, którzy opłacili składki, rozesłane będą zaproszenia, służące jako dowód na prawo udziału w zgromadzeniu i wyborach.

Zapisy nowych członków przed zgromadzeniem nie będą przyjmowane.

— „Caritas”. Na rzecz tow. «Caritas» odbędzie się w niedzielę d. 11 lutego w cukierni Sztralla (Zielonego) przy ul. Świętojerskiej № 22 loteria fantowa niezwykle urozmaicona.

Powodzenie loterii wobec tego, iż chodzi tutaj o dalsze istnienie polskich instytucji i szkół, z których korzysta przeszło 600 biednych dzieci, należy uważać za zapewnione.

Komitet organizujący loterię prosi uprzejmie wszystkie osoby, które otrzymały listę składek i zaproszenie o przybycie w przyszły wtorek do

Konwikt o godz. 4 po. dla bliźszego omówienia szczegółów loterii oraz oświadcza, iż osoby mające powyższe zaproszenia są uważane jako czynnie współczujące, wspierające i zbierające fanty i fiary.

Cel ze wszech miar poparcia godny!

Prosimy więc o nadsyłanie fantów.

— Wielka loteria na biednych. Rozpaczliwe położenie, w jakim się znajduje uboga ludność 8 go okręgu Miejskiego Kuratorjum nad biednymi, zniewala tę instytucję do odwołania się po raz pierwszy do ofiarności publicznej.

W celu uczynienia zadość obowiązku niesienia pomocy wzrastającej wciąż nędzy, Zarząd 8 okręgu z prezesem p. Kazimierzem Parczewskim na czele organizuje czterodniową wielką loterię fantową w lokalu restauracji hotelu «Bristol» (w dn. 17, 18, 19 i 20 lutego).

Komitet organizacyjny loterii stanowią: ks. inspektor Karol Lubianiec oraz pp. Bolesławowa Jeleńska, Edwardostwo hr. Bibersztejn-Krasicy, Wincentostwo hr. Lubieński, Karolina z Woyniłłowiczów, Mączyńska i Kazimierz Parczewski (prezes).

«Wielka loteria na biednych» będzie

niezwykle urozmaicona. Śród wielu cennych fantów, już łaskawie zaciarowanych, znajduje się rzeźba mistrza Wiwulskiego.

«Kosze szczęścia» będą zawierały losy w cenie za trzy bilety—i markę i po jednej marce. Bufet «gorący» z trunkami będzie też atrakcją nielada, a kwartet p. Tchorza dostarczy wrażeń artystycznych.

— Trzeci koncert kameralny. Przypominamy, że w nadchodzący czwartek odbędzie się w sali koncertowej «Lutni» trzeci koncert kwartetu smyczkowego «imienia Stanisława Moniuszki», organizowany przez hr. Ignacego Halka-Ledóchowskiego.

Na program złożą się dzieła: Mozart—kwartet G—dur № 12, Schumann—kwintet fortepianowy Es—dur, op. 44 przy fortepianie Heleny Szymo Kulicka i Schuberta—kwartet D—moll, op. pośmiertne.

Prawdziwym melomanom radzimy zawczasu pomyśleć o biletach; takowe są już do nabycia w obu cukierniach Sztralla przy ul. Śto Jerskiej

— Na wpisy szkolne i utrzymanie najbiedniejszych uczennio w internacie przy Seminarjum Nauczycielskiem Jodkowej, odegrana będzie dziś, dnia

4 lutego, na żądanie publiczności, sztuka ludowa «Wigilja św. Andrzejska», w charakterystycznych strojach, ze śpiewami i tańcami, przy odpowiednio przybranej sali i scenie w stylu ludowym. Śpiewy chóralne, deklamacje, obrazek fantastyczny zakończony żywym obrazem.

Początek o g. 6 w.

Bilety nabywać można codziennie w cukierni Sztralla róg Tatarskiej i Śto Jerskiej. Następnie w dzień przedstawienia w sali b. Klubu Poleskiego od godz. 4 wiecz.

— Powtórzenie „Achu”. Dowiadujemy się z pewnego źródła, że robione są starania u władz, w celu otrzymania pozwolenia na powtórzenie «Achu» we wtorek 6 go b. m. W razie pomyślnego rezultatu starań, bilety nabywać będzie można u Czerwonego Sztralla.

— „Tamtę” Gabrieli Zapolskiej. Wobec tego, że wiele osób interesujących się głośnym utworem G. Zapolskiej «T a m t e n» nie miały dotąd możliwości być na przedstawieniu, efektywna ta, a ze wszech miar zasługująca na uwagę sztuka, będzie powtórzona raz jeszcze w niedzielę, 4 bm., zamiast projektowanego «Wieczoru Moniuszkowskiego»,

który przenosi się na jedną z najbliższych niedziel.

Kasa jest czynna codziennie od g. 5—8 w.

— Ze stowarzyszeń. W poniedziałek, dn. 5 bm., o g. 10 rano, w m. № 3 przy ul. Wileńskiej № 20, odbędzie się zgromadzenie procowników na polu artystycznym. Zebranie to zwołuje związek osób, pracujących w zawodach artystycznych. Udział w posiedzeniu mają wziąć muzycy, aktorzy, malarze i in. pracujący na niwie sztuki.

— Zarząd Kasy Pogrzebowej Towarz. chrześcijańszewców zawiadamia swych członków, iż dziś, dnia 4-go lutego, o godzinie 4 ej w sali b. Konwikt przy ul. Wolanej № 10, wprost kościoła św. Michała, odbędzie się ogólne zebranie, na które pp. członkowie proszenia o jaknajliczniejsze przybycie.

Zginął w poniedziałek, dn. 29 ub. m., chłopiec 9 letni Antos Jurewicz. Ubrany w czarne palto, czapkę czarną barankową i baski. Ktoby wiedział gdzie się znajduje — proszony jest o odprowadzenie do matki Karoliny Jurewiczowej, ul. Majowa 14.

KINO-TEATR ARTYSTYCZNY

Śto Jerska 22.

DZIŚ NOWY, WESOŁY PROGRAM! PIERWSZY RAZ W WILNIE!
Zachód słońca, prze || Słodka Nelli, wyborna farsa w 3 ch aktach || Przygody starego jelenia, piękne zdjęcia z natury || Słodka Nelli, z udziałem najlepszych artystów || Nadzwyczajnie komiczny obrazek. Nadpisy na obrazach niemiecko-polskie. W czasie seansów przygrywa słynny, salonowy kwartet p. Czerskiego. Dziś: Od godz. 1-szej do 4-tej ceny miejsc od 25 fen.

Jarmark lipski

(przedwstępny),

na którym wystawione będą

kolekcje prób

porcelany i innych towarów ceramicznych, szkła, wyrobów metalicznych, skórzanych, drewnianych, koszykarskich, papieru, artykułów japońskich i chińskich, lalek i zabaw dziecinnych, wyrobów optycznych, instrumentów muzycznych, biżuterji mydeł, perfum, przedmiotów sportu i luksusowych, produktów spożywczych, przedmiotów gospodarstwa domowego, jako też podobnych towarów we wszelkich gatunkach, rozpoczyna się w poniedziałek, 5 marca 1917 r.

Większość wystaw otwarta będzie od tego terminu w ciągu jednego tylko tygodnia, jakkolwiek mogą być otwarte w ciągu dwu tygodni. Wiadomości udziela wydział jarmarczny Izby handlowej w Lipsku (Messauschuss der Handelskammer Leipzig).

Jarmark przedmiotów sportowych odbędzie się od 5 do 10 marca 1917 na II i III piętrze domu jarmarcznego Mey und Edlich, Neumarkt 20/22. Wiadomości udzieli Th. Amberg in Firma Th. Amberg u. Walling-Hildburghausen.

Jarmark artykułów spożywczych rozpoczyna się 5-go marca Zeissighaus, Neumarkt 18. Wiadomości udziela der Verband von Nahrungsmittel Interessanten B. V. Leipzig, Reichsstr. 4—6.

W sprawie mieszkań na czas jarmarku pośredniczy biuro Verkehrs-Verein Leipzig, Handelshof.

Lipsk, 30 listopada 1916 r.

Rada miasta Lipska.

KALENDARZ „PRZYJACIEL” NA 1917 ROK

wyszedł z druku w nowym wydaniu i jest do nabycia we wszystkich księgarniach i w Administracji «Dziennika Wileńskiego».

Skład główny w księgarni J. Zapaśnik.

CENA EGZEMPLARZA 70 FENYGÓW.

ZASZCZYCENI UZNANIEM JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚCI PAPIEŻA PIUSA X.

4 złote medale i inne nagrody. 576

Artystyczne wykonanie fotografii, portretów, grup i t. p. w zakładzie i na wyjazd.

Nadworni fotogr. ^{szacha} ^{perskiego} Br. BUTKOWSCY, Wilno, Bazyljanska 5. Fotoomalowe broszki, spinnki etc. Wszelkie nowości.

Odpadki wszelkiego rodzaju, srebro, miedź, mosiądz, ołów (staniol), aluminium, kości, galgany, kalosze, gumę, korki, stary papier, worki itd. kupuje za gotówkę Die Wilnaer Abfall-Sammelstelle, ul. Sawicz 9. gr

Osoba, posiadająca gruntownie język polski oraz znająca niemiecki, obznajmiona również z korektą i pisanem na maszynie, poszukuje zajęcia w mieście lub na wsi. Zawalnia 7—3, od godz. 2—4, Staniszevska. 581

Potrzebny jest od zaraz stróż—uczciwy, pracowity, z rekomendacjami. Warunki: mieszkanie i 20 rb. miesięcznie. Dowiedzieć się w VIII cyrkule Komisji Miejskiej opieki nad opuszczonymi domami, Objazdowa № 6, pokój 3. 589

Za 50 marek do sprzedania z płytami, także maszyna do pisania z łacińsk. literami, skrzypce i gitara. Rudnicka 10—29 od g. 5—7 wiecz. Szawedanc. 590

CEBULĘ białą i czerwoną 0,50 fen. funt, CYTRYNY po 20 fen. sztuka, CZEKOLADĘ w proszku 5 mk. 60 fen. funt, GRZYBY suszone od 4 mk. funt,

HERBATNIKI 55 fen. paczka, JARZYNY suszone 1 m. 20 f. funt,

JABŁKA suszone 2 mk. funt, KAWĘ domową 1 m. 50 fen. funt,

LANDRYNKI 3 m. 50 f. funt, SERY holenderskie 3 m. 20 f. funt,

SOKI owocowe na cukrze 2 mk. 40 fen. butelka,

OGÓRKI kwaszone, RYBY wędzone, MAŁCZKI ODŻYWCZE, Nestle'a, Laotogen, Albertine — poleca

„Solidarność”, Portowa 6

KUPUJĘ

ceńności, perły, drogie kamienie, zęby i antyki.

Ul. Tatarska № 20 m. 17, Pocster.

Kapustę kwaszoną, dobrze przyrządzoną, pud 6 mk. 60 fen. funt 18 fen.

po-leca „Fortuna”, Wileńska 20. W niedzielę magazyn otwarty od 8—9 r.

TORF w dobrym gatunku za pud 65 fenygów z dostawą. 586

Zamówienia przyjmuje

sklep A. DANCIGIER i S-KA, WIELKA Nr. 72 (dawniej ALSZWANGA).

Sklep rządowy, Śto Jerska 22,

ogłasza o znacznym niżeniu cen karbidu, świec i sacharyny.

DRZEWO OPAŁOWE, BRZOZOWE, SUCHE poleca kantor sprzedaży torfu

J. Śliwińskiego, Śto Jerska 19.

Introligator B. Aleksandrowicz Tatarska 11, przyjmuje roboty w zakresie fachu wchodzące.

Osoba młoda, posiadająca dobrą wymowę polską, poszukuje posady na wsi lub w mieście. Może być przy dziełach z szyciem lub zarządzając domem, zna się również na kuchni. Wymagania skromne. Łaskawe oferty proszę nadsyłać: Skopówka № 7, Kulwiec.

Palto karakulowe damskie, z wyborowych skórek, do sprzedania. Ul. 2-ga Śto Jakóbska № 6 m. 4, róg Wronej, Kulaszyński. 583

Do sprzedania palto damskie z łapek karakulowych. Dworcowa 9, wiadomość u stróża. Kawecka. 580